

E-learning - vzdělávací strategie a kulturní fenomén (Mgr.Kamil KopeckýPh.D.)

Obsah kapitoly

Text kapitoly

A co nás čeká v této kapitole? Jen krátce vám odhalím, že nás čeká definování e-learningu, jeho charakteristické znaky pro využití jako vzdělávací strategie, limity zavádění e-learningu a další

E-learning jako vzdělávací strategie ↑

E-learning - elektronické vzdělávání je nejčastěji definováno ze tří hledisek:

1. didaktického
2. technologického
3. hlediska probíhajících procesů podporovaných elektronickými prostředky

1. Didaktická definice: E-learning znamená **spojení systémového návrhu vzdělávacích kursů s vhodným modelem výuky ve virtuálním studijním prostředí.**
2. Technologická definice: E-learning představuje **počítačem podporovanou výuku (CBT - Computer based training), její řízení (LMS - Learning management systém) a komunikaci v rámci systému.**
3. Definice z hlediska probíhajících procesů podporovaných elektronickými prostředky: E-learning je **série řídicích a učebních procesů, jejichž průběh umožňují elektronické (CBL - Computer based learning), internetem podporované učení (WBL - Web based learning), synchronní formou on-line výuky (virtual classrooms) a elektronickou komunikací a spoluprací.** (Viz Poláková).

Pro postžení možností e-learningu jako vzdělávací strategie je třeba zmínit následující charakteristické znaky. Proto zbystřete svou pozornost, aby vám některý z těchto znaků neunikl.

Charakteristické znaky e-learningu jako vzdělávací strategie:

- výuka může probíhat pružněji v souladu s časovými možnostmi účastníků
- výuka není vázána pouze na vymezený prostor posluchárny, učebny, zasedací místnosti
- kursy jsou koncipovány jako logicky a didakticky uspořádané celky
- rozvržení kurzu, jeho charakteristika, cíle, nástroje komunikace a kontroly jsou pro účastníka kurzu ustavičně dostupné
- výrazná názornost (možnost využití strukturních schémat, animací, audio i video sekvencí, obrazů)
- efektivní zpětnovazební mechanismy (autotesty, testy)
- rychlost přístupu k informacím i k jejich kontextu a možnost využití adekvátních slovníkových hesel, která jsou rovněž ve virtuálním studijním prostředí k dispozici
- jsou zohledňovány individuální styly učení, velmi pozitivně je hodnocena diferenciacce a individualizace procesu výuky
- automatizované vyhodnocování některých studijních výkonů a měřitelná efektivnost přesně definovaných úkolů
- možnost synchronní i asynchronní komunikace
- vznik virtuálních komunit i virtuálních pracovních týmů, které řeší společné projekty
- přímé propojení na jiné informační systémy

Máme pro vás otázku k zamyšlení. Možná vás napadla stejná myšlenka jako nás: „ Existují nějaká omezení (limity) zavádění e-learningu jako vzdělávací strategie?“

Necháváme vám času na přemýšlení kolik chcete. Poté si můžete své názory porovnat s našimi zkušenostmi s omezením zavádění e-learningu, která jsme získali. Shodují se s našimi nebo jste objevili i další?

Co limituje podle našich zkušeností zavádění e-learningu?:

1. Na prvním místě jsou to poměrně značné pořizovací náklady spjaté s požadavky na výkon pracovních stanic a se zavedením konkrétního LMS.
2. Problém výškolení pedagogů i účastníků kursu v dovednostech ovládání a využívání možností, které počítačem podporovaná výuka poskytuje.
3. Didaktická a odborná vyspělost tvůrců kursu představuje další nezanedbatelnou položku, uvažujeme-li o to, že budeme pro vzdělávání využívat potenciálu e-learningu.

Je-li e-learning vnímán jako specifická vzdělávací strategie současnosti a budoucnosti, souvisí to s výhodami, které e-learningové kurzy mohou poskytovat:

- volba času a místa studia (kdekoliv a kdykoliv, kde je přístup k internetu)
- dostupnost (rychlý přístup k informacím)
- aktualizace a doplňování studijních materiálů
- multimediální prezentace
- bezprostřední zpětná vazba pro studujícího, vzdělávajícího se jedince
- diferenciací a individualizací procesu výuky
- různé typy komunikace
- množství úkolů, cvičení a testů, které složí jako tréninkový materiál

E-learning jako kulturní fenomén ↑

E-learning jako vzdělávací strategie má nejen ekonomické, didaktické a technologické dimenze, ale je i zajímavým kulturním fenoménem. Odpůrci a kritici zařazování ICT do vzdělávacího procesu jsou přesvědčeni, že v důsledku depersonalizace výuky v e-learningu dochází ke zhoršování komunikativních dovedností, a že všeobecně upadá kultura komunikace a kultura vzdělávání vůbec. Jejich argumenty se opírají zejména o ty modely výuky, kdy jsou žáci, studenti pouze „doplňkem“ procesu předávání informací, jsou reprodukcující a nikoli produkující součástí vyučovacího procesu.

Takto může probíhat výuka nejen ve virtuálním, ale i v reálném studijním prostředí, což je dáno tím, že nemá charakter motivovaných výpovědí. Výpověď je motivována tehdy, jestliže se můžeme smysluplně zeptat, proč se tím zabýváme, k čemu se prvky učiva i učivo jako celek mohou využít, jak se jejich prostřednictvím lépe orientovat, jaké můžeme získat kompetence atd.

To nám dává další podnět k přemýšlení nad tím, jaké místo zaujímá v naší kultuře, jak ji ovlivňuje (pozitivně či negativně???)

Ikona6a

Virtuální studijní prostředí může stejně jako klasické školní prostředí potenciál studentů i učitelů uvolňovat za předpokladu, že se budeme vždy zamýšlet nad třemi základními dimenzemi učení:

- a. učit se **co**
- b. učit se **proč**
- c. učit se **prostřednictvím čeho**
- d. Proces učení předpokládá **kooperaci**. Měla by být oceňována **různorodost**. Neměly by být **rozvíjeny** pouze **složky kognitivní**, ale i **hodnotové, emocionální, složky sociální** - zejména komunikativních kompetencí. Virtuální studijní prostředí umožňuje využívat **spolupůsobení různých přístupů abstraktních a**

experimentálních, verbálních i vizuálních, analytických i holistických, racionálních i intuitivních, podnětů vědeckých i uměleckých, výtvarných, literárních a hudebních. Takto koncipované výpovědi mohou mít podobu výpovědí motivovaných i motivujících!

Studenti by měli dospět k pochopení souvislosti mezi tím, jak o světě vypovídá naše bezprostřední zkušenost. Jak je nám svět zprostředkováván vědou a uměním a jakým způsobem jsou tyto výpovědi didakticky zpracovány, a co pro ně tyto výpovědi i jejich elektronicky podporované zpracování může znamenat.

Jaký je cíl, co pro nás osobně to či ono znamená, či v budoucnosti může znamenat. „K čemu nám to bude?“

Existují odpovědi stroze zjednodušující, pragmatické a utilitární. Život se ale těmito odpověďmi nevyčerpává, není-li nepřijatelně ochuzený. Ve výuce - v klasickém i virtuálním studijním prostředí - nacházíme také mnoho odpovědí, které přesahují horizont prosté užitečnosti a účelnosti.

Možnosti důsledného **uplatňování hermeneutického přístupu**, který chápe poznání jako otevřené a reflektované porozumění, jehož nezbytnou součástí jsou zpětnovazební mechanismy, tento přístup zdůrazňující nezbytnost jít za sféru verbálního výkladu, má ve virtuálním studijním prostředí takového nositele poznání, který umožňuje rekonstruovat případné otázky a zároveň umožňuje, aby byly vyvstávající otázky ihned formulovány a položeny.

